

N:o 267.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående försäljning af lägenheten Turedams kvarn i Jönköpings län jämte den kronan såsom ägare af nämnda lägenhet tillkommande vattenrätt i Emån; gifven Stockholms slott den 26 april 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att den under förra mönsterskrifvarbostället $\frac{1}{4}$ mantal Hageberg n:r 1 lydande lägenheten Turedams kvarn i Skede socken af Jönköpings län med därå befintliga byggnader jämte den kronan såsom ägare af nämnda lägenhet tillkommande vattenrätt i Emån må utan hemulsskyldighet för kronan försäljas till Stenkvill-Klinte kraftaktiebolag för en köpeskillning, som skall på bolagets bekostnad bestämmas af tre gode män, af hvilka hvardera parten väljer en samt den tredje utses af domaren i orten, dock att löseskillingen, i hvad den afser nämnda vattenrätt, icke må bestämmas till lägre belopp än 6,750 kronor.

De till ärendet hörande handlingar och kartor skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.*Alfred Petersson.*

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 april 1912.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM,
 friherre ADELSVÄRD,
 PETRÉN,
 STENSTRÖM,
 LARSSON,
 SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Petersson anförde vidare.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift af den 6 juli 1910 har Stenvill-Klinte kraftaktiebolag anført följande. Bolaget hade för afsikt att vid Emån i Skede socken af Jönköpings län låta utföra en vattenkraftanläggning, för hvilket ändamål bolaget redan från enskilda personer inköpt erforderliga jordområden jämte vattenrätt. Af det ifrågasatta företaget skulle emellertid beröras jämväl den vattenrätt i Emån, som hörde till den under förra mönsterskrifvarbostället $\frac{1}{4}$ mantal Hageberg n:r 1 i förutnämnda socken lydande Turedams kvarn, hvilken kronolägenhet vore för en tid af tio år från den 14 mars 1904 utarrenderad till C. G. Nilsson. För den tillämnade anläggningen skulle nämligen omkring 300 meter ofvanför Turedams

kvarn uppföras en dammbyggnad öfver Emån mellan bolagets egna dammfästen. Från denna damm skulle vattnet ledas in på bolagets mark på åns södra sida till en konstgjord damm med kraftstation, belägen nästan midt emot Turedams kvarn. Från kraftstationen skulle öfver bolagets mark vattnet genom en kanal återledas till ån nedanför kvarnen. Härigenom skulle en afsevärd fallhöjd kunna uttagas på ett ställe, men komme samtidigt den del af ån, som vore belägen mellan förstnämnda damm och Turedams kvarn, tidvis att blifva torrlagd. För genomförande af den tillämnade anläggningen förutsattes sålunda, att bolaget kunde af kronan förvärfva äganderätten till Turedams kvarn med tillhörande vattenrätt, enär bolaget icke utan erhållande af sådan rätt kunde med trygghet åtaga sig de stora kostnader, som vore förbundna med en anläggning af ifrågavarande beskaffenhet. Med bemålde Nilsson hade bolaget träffat öfverenskommelse, hvarigenom dels bolaget, så vidt på Nilsson berodde, berättigades att omedelbart öfvertaga dennes arrenderätt till Turedams kvarn för återstående arrendetiden, hvilken öfverlåtelse för närvarande vore beroende på pröfning af vederbörande myndigheter, dels ock Nilsson förbunde sig att utan några som helst ersättningsanspråk mot kronan eller annan eventuellt ersättningskyldig till bolaget afstå från den optionsrätt till förnyadt arrende eller förköpsrätt, hvartill Nilsson såsom arrendator skulle kunna vara berättigad. Anmärkas borde, att någon kvarnrörelse ej längre bedrefves å ifrågavarande fastighet, utan hade rörelsen jämlikt af domänstyrelsen enligt skrifvelse den 13 november 1908 till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län meddeladt tillstånd blifvit nedlagd. Emot en dylik försäljning till bolaget föreläge sålunda ej något hinder från vederbörande arrendeinnehafvares sida, och syntes för kronans del en försäljning af kvarnlägenheten vara uteslutande till ekonomisk fördel, samtidigt som den planerade anläggningen själfallet skulle blifva till synnerligen stor betydelse och nytta för kringliggande orter.

Under återopande af hvad sålunda anförts har bolaget i underdånighet anhållit om tillstånd att af kronan för evärdelig ägo omedelbart förvärfva den under förra mönsterskrifvarbostället $\frac{1}{4}$ mantal Hageberg n:r 1 lydande Turedams kvarn, därvid bolaget förbundit sig att för densamma erlægga den köpesumma, som af vederbörande myndigheter kunde varda bestämd.

Till följd af särskilda nådiga remisser hafva underdåniga utlåtan den afgifvits den 9 september 1910 af domänstyrelsen, som därvid tillika öfverlämnat underdåniga yttranden af kronofogden i orten samt domänintendenten och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet, den 4

februari 1911 af landtmästeristyrelsen, den 24 i samma månad af vattenfallsstyrelsen och den 28 mars 1911 af kammarkollegium.

Kronofogden har anfört, bland annat, följande.

På förekommen anledning hade den 22 augusti 1910 vid platsen för den ifrågasatta anläggningen hållits sådan syn, hvarom föreskrift finnes meddelad i § 10 af nådiga förordningen om jordägares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 december 1880. Under synegången, därvid kronofogden varit närvarande för att bevaka talan till betryggande af det allmännas rätt, hade Turedams kvarnställe med tillhörande vattenområde varit föremål för besiktning. Härvid bemärktes, att kvarnstället utgjordes af en mindre bergplåtå, som genom en smal kanal skildes från vattendragets östra strand. Kvarnhusen vore numera bortförda, men deras grundmurar äfvensom delar af själfva dammbyggnaden vore skönjbara ehuru delvis mycket defekta. Dessutom finnes på bergplåtån en liten mycket låg, kronan tillhörig stugubyggnad. Majoren i väg- och vattenbyggnadskåren John Ekelund, hvilken såsom sakkunnig biträdt synerätten, hade vid synetillfället efter verkställda afvägningar och uträkningar om vattenförhållandena vid Turedams kvarn meddelat, att den så kallade industriella medelvattenmängden i Emån belöpte sig till 4 kubikmeter i sekunden, att fallhöjden vid kvarnstället vore 1,7 meter, samt att kraftbeloppet finge, under förutsättning att kronen ägde vattenrätt i såväl själfva strömfallet som i kanalen mot stranden, beräknas till 45 naturhästkrafter, hvilka i värde kunde skattas efter ett pris af omkring 150 kronor per hästkraft. Förenämnda bergplåtå jämte den lilla stugubyggnaden syntes kunna i värde upptagas till 800 à 1,000 kronor. Då kronan icke syntes hafva något intresse af att i sin ägo bibehålla ifrågavarande obetydliga vattenrätt, ansåge kronofogden alla skäl tala för bifall till bolagets ansökning.

Domänintendenten har anfört, bland annat, följande. Lägenheten Turedams kvarn vore utarrenderad till C. G. Nilsson under tio år från den 14 mars 1904, och erlades för densamma i årligt arrende 51 kronor. Ägoarealen till lägenheten enligt år 1900 upprättad karta med beskrifning utgjordes af 0,0130 hektar tomter, 0,0020 hektar åker, 0,0350 hektar äng, 0,0330 hektar betesmark och 0,0020 hektar impediment eller tillhoppa 0,0850 hektar. Redan vid salu- och arrendevärderingen år 1902 hade befunnits, att kvarnhuset med verk — endast ett par sammaldsstenar — vore alldeles förfallet, och någon förmalning af säd hade då ej ägt rum under de senaste tio åren. Kvarngjutan hade varit borta, men själfva dammbyggnaden, omkring 60 meter lång, hade befunnits, vara i försvarligt stånd. Denna dammbyggnad vore

genom de pågående arbetena för kraftstations anläggning, som sökande bolaget redan utfört och hvilka arbeten vore i det närmaste färdiga, säkerligen delvis skadad och blefve för öfrigt alldeles utan ändamål, då vattenfallet vid kvarnen genom nämnda arbeten och vattnets ledande annan väg tillintetgjordes. Vid af- och tillträdessyn å Turedams kvarn den 27 augusti 1903 påsynades brister å kvarnhuset samt inrättandet af ny kvarnränna för ett belopp af 362 kronor. På under år 1908 gjord ansökning befriades arrendatorn från allt underhåll af kvarnen mot att han betalade förutnämnda synebeloppet, som företrädaren i ärendet blifvit ålagd att till honom utgifva, men förklarades han skyldig att allt fortfarande underhålla dammbyggnaden, säkerligen af den anledning att vattenfallets kraft ej skulle minskas eller förlora i värde. Kvarnhuset försålles därefter för kronans räkning. Förutom nämnda dammbyggnad finnes numera ej å lägenheten annan byggnad än ett äldre boningshus 8,40 meter långt, 4,95 bredt och 1,95 högt innehållande ett rum, kök och förstuga. Då, såvidt domänintendenten hade sig bekant, särskilda anledningar för lägenhetens bibehållande i kronans ägo ej förefunnes, ansåge domänintendenten sig böra i underdånighet förorda bifall till ansökningen.

I den underdåniga ansökningen hade bolaget förbundit sig att för Turedams kvarn erlægga den köpesumma, som af vederbörande myndigheter kunde varda bestämd. Därest ansökningen vunne nådigt bifall, ville domänintendenten framhålla, att vid lägenhetens värdering borde till fulla värdet uppskattas icke allenast tillhörande jord och vattenrätt, utan äfven det å lägenheten befintliga boningshuset samt dammbyggnaden. Dessa byggnader borde uppskattas, såsom om de befunde sig i laga stånd, enär arrendatorn vore skyldig att på så sätt dem underhålla. Till lägenheten hörande fiske borde ock ingå i värderingen och ägoområdet torde böra åsättas så kalladt tomtvärde, enär, för den händelse att en industriell anläggning skulle utförts vid lägenheten för vattenkraftens utnyttjande, området i fråga varit nödvändigt såsom tomtplats.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har anført.

Lägenheten Turedams kvarn torde, frånsedt vattenrätten, vara af ganska ringa värde. Det befintliga vattenfallet syntes åter icke vara af den betydenhet, att det kunde anses för staten fördelaktigt att själf fullt utnyttja detsamma, vare sig på platsen eller genom öfverföring af kraft till annat håll. Största värdet hade däremot fallet för sökande bolaget, som kunde med den därifrån erhållna kraften öka antalet hästkrafter

vid sina öfriga anläggningar i orten och än vidare utveckla dessa anläggningar.

Det torde sålunda vara otvifvelaktigt, att staten för egendomen med tillhörande vattenrätt kunde betinga sig högre köpeskilling genom att försälja den till bolaget, än om egendomen skulle utbjudas till försäljning å offentlig auktion, då säkerligen bolaget icke behöfde befara någon konkurrent, utan skulle åtkomma egendomen med fallet på billigare villkor än hvad nu kunde ske genom försäljning under hand, då bolaget förbundit sig betala den köpesumma, som kunde varda bestämd.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt ville Kungl. Maj:ts befallningshafvande i underdånighet hemställa om nådigt bifall till den gjorda ansökningen på de villkor, domänintendenten uti sitt yttrande i ärendet anför.

Domänstyrelsen har med vitsordande af de utaf domänintendenten i dennes yttrande lämnade uppgifter angående den till inköp ifrågasatta kronolägenhetens nuvarande utarrendering, hvilken ägt rum jämlikt föreskrift i nådigt bref den 14 november 1902, förklarar att styrelsen, som under hand inhämtat, att hvarken järnvägsstyrelsen eller vattenfallsstyrelsen gjorde anspråk på den kronolägenheten tillhörande vattenkraft för något statsändamål, ansåge hinder för bolagets förvärf af lägenheten i fråga icke böra möta från kronans sida.

Då emellertid någon utredning angående värdet af lägenheten med tillhörande vattenrätt ej föreläge, ville styrelsen i underdånighet hemställa, att, sedan genom landtmäteristyrelsens försorg utredning verkställd rörande omfattningen af den kronan såsom ägare af lägenheten tillkommande vattenrätt, saluvärdering å lägenheten måtte förrättas i närvaro af särskildt tillkallad sakkunnig person och i öfrigt i den ordning, som angående till försäljning förekommande mindre kronoegendomar vore stadgad.

Landtmäteristyrelsen har, sedan inom styrelsen verkställdt undersökning i omförmälda hänseende, anför, bland annat, följande.

Turedams kvarn syntes af gammalt hafva varit en själfständig kvarnlägenhet af krononatur. Den mark i Emån, Turedams kvarnholme kallad, hvarå kvarnen med mjölnarstuga varit uppförd, syntes aldrig hafva skattlagts till eller vid skiftesförrättning tilldelats något visst hemman. Själfva kvarnlägenheten hade däremot skattlagts såsom en själfständig lägenhet, till hvilken nyssberörda holme städse syntes hafva häfdats. Hvarken den omständigheten, att denna kvarn med holme i handlingarna till laga skiftet i Brunshults by, utanför hvilken bys till

Emån stötande ägor Turedams kvarnholme vore belägen, utan att skäl därför anförts, redovisats under rubriken »samfäldt», eller det förhållandet, att lägenhetens ränta, såsom icke beräknad för den jord, hvarå kvarnen vore belägen, förklarats böra afskrifvas, syntes enligt landtmäteristyrelsens mening kunna förringa kronans äganderätt till Turedams kvarn med kvarnholme, hvilken rätt för öfrigt syntes vara obestridd. I samband härmed tilläte sig styrelsen erinra, att denna kronokvarn väl sedan reduktionen syntes hafva varit anslagen till Hagebergs rustmästarboställe och därunder brukats, men likväl ej inbegripits uti detta hemmans skatt och ränta. Att fallen i ån vid Brunshults stränder enligt kartbeskrifning öfver Skede by varit ansedda såsom »kronoström» berodde möjligen på att mark, som häfdats till kronohemman i samma by, af gammalt sträckt sig ned till ån vid fallen. Utredningen hade ej gifvit anledning till någon annan uppfattning rörande äganderätten till de i ån emellan Brunshult och Hällaryds byar förefintliga vatten jämte öfrigt rätt till vatten därstädes, än att byarna ägde rätt därtill enligt allmänna lagens stadgande. I hvilken omfattning vattenrätt i ån lagligen tillkomme kronan såsom ägare till Turedams kvarn, framginge enligt styrelsens mening ej oförtydligt af den verkställda utredningen. Dock syntes det styrelsen uppenbart, att till kvarnlägenheten borde höra åtminstone så stor del af vattenfallet därvid, som erfordrats för kvarnens drift. Då emellertid kvarnholmen, som icke vore en afsöndrad lägenhet, vore att anse snarare såsom utjord än som urfjäll, lydande under förra mönsterskrifvarebostället $\frac{1}{4}$ mantal Hageberg n:r 1, hölle landtmäteristyrelsen före, att kronan såsom ägare af ifrågakvarnen borde äga vattenrätt i ån enligt lag. I så fall skulle till lägenheten höra vattenrätt ej allenast i ån väster om Turedams kvarnholme utan äfven i kanalen öster om samma holme.

Slutligen har landtmäteristyrelsen framhållit, att det enligt styrelsens mening emellertid kunde ifrågasättas huruvida icke kronan, som under år 1850 till skatte försålt vissa kronohemman i Brunshultsby, genom berörda försäljning afhändt sig sin vattenrätt i nämnda å.

Vattenfallsstyrelsen har anfört.

Den i landtmäteristyrelsen verkställda utredningen syntes gifva vid handen, att kronans vattenrätt i Emån vid Turedams kvarn hade den omfattning majoren Ekelund, enligt hvad ofvan omförmäls, antagit. Då emellertid landtmäteristyrelsen funnit det kunna ifrågasättas, huruvida icke kronan genom upplåtelse af vissa kronohemman i Brunshult afhändt sig sin vattenrätt i ån, torde det vara nödvändigt, att vidare utredning

i ärendet förebringades genom granskning af handlingarna rörande ifrågavarande öfverlåtelse.

Enär vattenfallet ifråga vore af mindre betydighet och icke för närvarande eller, såvidt nu kunde bedömas, inom en öfverskådlig framtid torde behöfva tagas i anspråk för något kronans ändamål, medan fallet däremot genom kraftens tillgodogörande vid sökande bolagets kraftanläggning i samband med öfriga af bolaget förvärfvade kraftkällor i Emån syntes kunna tillgodogöras till största fördel jämväl för det allmänna, ville styrelsen för sin del förorda bifall till ansökningsen.

Beträffande villkoren för den ifrågasatta försäljningen hade styrelsen, som ansåge det af majoren Ekelund angifna försäljningspris af omkring 150 kronor för hästkraft vara skäligt, icke något att erinra mot den af domänstyrelsen föreslagna saluvärderingen.

I anledning af hvad landtmäteristyrelsen, på sätt ofvan omförmälts, anført därom, att kronan möjligen skulle afhändt sig sin vattenrätt uti ifrågavarande del af Emån, har kammarkollegium infordrat yttrande af sitt aktuarietkontor, och har kontoret uti afgifvet memorial med förmålan att till kontoret från orten inlånats de handlingar, som legat till grund för Kungl. Maj:ts befallningshafvandes resolution den 13 december 1850 angående skatteköp af visst hemman i Brunshults by, anført följande. Då kvarnen med dess holme icke utgjorde en afsöndring utan vore att anse som en själfständig lägenhet, ägde kronan därför vattenrätt i ån enligt lag. Vid östra sidan af ån å ifrågavarande sträcka tillstötte Brunshults bys mark. Denna by bestode af fyra hemman nämligen: Ödegård n:r 1, $\frac{1}{4}$ mantal, hvaraf $\frac{1}{8}$ mantal vore krono under enskild disposition samt $\frac{1}{8}$ mantal skatteköpts jämlikt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes resolution den 13 december 1850, Mellangården (förr Lillegården) n:r 2, $\frac{1}{2}$ mantal, som skatteköpts jämlikt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes resolution berörde den 13 december 1850, Norrgården n:r 3, $\frac{1}{2}$ mantal, som blifvit jämlikt domänstyrelsens salubref den 30 mars 1899 försåldt till allmänt frälse, samt Sörgården eller Grättagården (förr Söregården) nr 4, $\frac{1}{2}$ mantal frälse. För det $\frac{1}{8}$ mantal af hemmanet n:r 1, som fortfarande vore af krononatur, kunde kronan göra anspråk på vattenrätten i ån på grund af föreskriften i nådiga brefvet den 28 december 1822 och kammarkollegii därå grundade allmänna kungörelse den 24 januari 1823 angående åtgärder för förekommande af den skada, som i odlingsväg förorsakades genom uppdämningar för fisken och vattenverk med mera samt kollegii bref i ämnet den 8 oktober 1909. För återstående $\frac{1}{8}$ mantal af hemmanet n:r 1 samt för hemmanet n:r 2 syntes kronan likaledes, enär i berörda skatteresolution den 13 december

1850, som i afskrift bifogats nämnda memorial, skattemannarätt till hemmansdelen och hemmanet förklarats »aligen» förvärfvad, kunna göra anspråk på vattenrätt i ån på grund af nämnda nådiga bref den 28 december 1822 och kollegii kungörelse den 24 januari 1823. För hemmanen n:r 3 och 4 kunde kronan icke göra anspråk på vattenrätt i ån, enär det förra blifvit utan förbehåll om dylik rätt försåldt till allmänt frälse jämlikt domänstyrelsens ofvannämnda salubref den 30 mars 1899 samt det senare vore ett gammalt frälsehemman. Vid västra sidan af ån i ifrågavarande sträcka tillstötte Hällaryds bys ägor. Denna by bestode af skattehemmanen Östergården n:r 1, 1 mantal, Mellangården n:r 2, 1 mantal, och Lillegården n:r 4, $\frac{1}{4}$ mantal, samt kronoutjorden under enskild disposition n:r 3. Då hemmanen n:r 1 och 2 vore urgamla skattehemman och n:r 4 blifvit skatte 1724 samt kronoutjorden n:r 3 icke syntes vara belägen vid ån, kunde enligt aktuariiekontorets förmenande kronan icke göra anspråk på vattenrätt vid västra sidan af Emån å nu ifrågavarande sträcka.

För egen del har kollegium i underdånighet anført följande. Enligt 1695 års indelningsverk för Smålands kavalleriregemente hade Turedams kvarn då blifvit indelad att jämte annan egendom, hvarom i detta sammanhang ej vidare vore fråga, utgöra boställe åt mönsterskrifvaren vid östra härads skvadron. För pröfning och fastställelse af den kvarnen af ålder påförda ränta, $\frac{1}{2}$ lispund smör eller efter kronovärdering 26 öre silfvermynt, hade kvarnen i likhet med ett stort antal andra egendommar, som anslagits till krigsmakten, undergått särskild skattläggningsrannsaking. Vid denna förrättning, som beträffande Turedams kvarn ägde rum den 14 oktober 1693, utröntes att till denna kvarn, som bestode af ett par små stenar med fatkvarn, ej funnes andra lägenheter outhan allenast kvarnstufvan, som står på den östra sijdan om åhn, dock kringfluten när flodh är». Enligt kollegii utlåtande bilagdt utdrag af 1697 års kvarnkommissions protokoll för länet hade kvarnen, som jämväl då varit föremål för skattläggningsundersökning, af kvarnkommissionen förklarats skola för framtiden äga bestånd såsom tullkvarn. Kollegium funne det sålunda vara utredt, att Turedams kvarn borde anses och behandlas såsom en i kameralt afseende fullt fristående fastighet, hvilken efter bostället Hagebergs indragning hemfallit under kronans fria disposition.

Hvad anginge den i Emån befintliga bergholme, där Turedams numera ödelagda kvarn af ålder funnits uppförd, hade holmen i likhet med själfva kvarnen alltifrån indelningstiden, såvidt nu vore känt, utan protest redovisats till omförmälda boställe. Säkerligen hade holmen vid

kvarnens första skattläggning omkring år 1645 såsom nödigt utmål och tomtutrymme upplåtits under kvarnen af kronan, som då varit ägare af, förutom strömmen, nästan hela Brunshults by, hvilken på ett hemman när varit af krononatur. Tillgängliga handlingar gäfvé ej anledning till det antagandet, att denna impedimentartade holme, som tidtals öfverpolades af vattnet i ån, blifvit skattlagd under Brunshults by.

Det ville synas som om kronan för samma holme skulle kunna med fog göra anspråk å andel i det inom Brunshults by oskiftade vattnet, i den mån detsamma ej upplåtits under särskildt skattlagda kvarnar. Genom det skatteköp, som på sätt ofvan nämnts ägt rum inom Brunshults by, hade kronans vattenrätt därstädes icke förminskats. Icke heller torde försämring af kronans rätt i berörda hänseende vara att befara vid skatteköp framdeles af ännu osåldt kronohemman inom Brunshults by.

Turedams kvarn i det skick den nu befunnes jämte tillhörande dammbyggnad med mera och holme samt den vattenrätt i Emån, som kunde tillkomma kronan såsom ägare af omförmälda kvarn och holme, syntes sålunda kunna af kronan försäljas mot den ersättning härför, som kunde varda i vederbörlig ordning bestämd.

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna finner jag anledning icke föreligga för kronan att i sin ägo bibehålla ifrågavarande lägenhet, Turedams kvarn, utan synes mig såväl lägenheten som den till densamma hörande vattenrätt i Emån lämpligen böra försäljas till sökande bolaget. Beträffande köpeskillingens storlek torde man, i hvad angår vattenrätten, kunna såsom minimum antaga den af majoren Ekelund vid förberörda syneförrättning den 22 augusti 1910 verkställda beräkning af vattenkraftens storlek och värde, och skulle sålunda, under antagande att, på sätt majoren Ekelund uppgifvit, af kronans andel i vattenkraften kunde utvinnas 45 naturhästkrafter med ett värde af 150 kronor för hästkraft, priset för vattenrätten kunna sättas lägst till 6,750 kronor. Emellertid synes mig lämpligt, att i detta fall, liksom vid flera föregående, köpeskillingens belopp för såväl vattenrätten som själfva lägenheten bestämmes genom gode män, därvid köpeskillingen för vattenrätten icke må sättas lägre än till 6,750 kronor.

Under åberopande af hvad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att den under förra mönsterskrifvarbostället $\frac{1}{4}$ mantal Hageberg n:r 1 lydande lägenheten Turedams kvarn med därå befintliga byggnader jämte den kronan såsom ägare af nämnda lägenhet tillkommande vattenrätt i Emån må, utan hemulsskyldighet för kronan,

Departementsschefen.

försäljas till Stenkvill-Klinte kraftaktiebolag för en köpeskillning, som skall på bolagets bekostnad bestämmas af tre gode män, af hvilka hvardera parten väljer en samt den tredje utses af domaren i orten, dock att löseskillingen, i hvad den afser nämnda vattenrätt, icke må bestämmas till lägre belopp än 6,750 kronor.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdde hemställda behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga . . . vid detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:

Erland Falk.